

Dz. U. 2011 Nr 174 poz. 1038

U S T A W A

z dnia 1 lipca 2011 r.

o samorządzie pielęgniarek i położnych

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa organizację i zadania samorządu zawodowego pielęgniarek i położnych oraz prawa i obowiązki jego członków.

Art. 2. 1. Samorząd zawodowy pielęgniarek i położnych, zwany dalej „samorządem”, reprezentuje osoby wykonujące zawody pielęgniarki i położnej oraz sprawuje pieczę nad należytych wykonywaniem tych zawodów w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony.

2. Samorząd jest niezależny w wykonywaniu swoich zadań i podlega tylko przepisom prawa.

3. Przynależność pielęgniarek i położnych do samorządu jest obowiązkowa.

4. Jednostkami organizacyjnymi samorządu posiadającymi osobowość prawną są:

- 1) Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych, zwana dalej „Naczelną Izbą”;
- 2) okręgowe izby pielęgniarek i położnych, zwane dalej „okręgowymi izbami”.

Art. 3. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) izbie – należy przez to rozumieć okręgową izbę oraz Naczelną Izbę;
- 2) radzie – należy przez to rozumieć okręgową radę pielęgniarek i położnych oraz Naczelną Radę Pielęgniarek i Położnych;

**Opracowano na
podstawie: t.j.
Dz. U. z 2025 r.
poz. 1760.**

- 3) okręgowym zjeździe, okręgowej radzie, okręgowym sądzie i okręgowym rzeczniku – należy przez to rozumieć odpowiednio: okręgowy zjazd pielęgniarek i położnych, okręgową radę pielęgniarek i położnych, okręgowy sąd pielęgniarek i położnych oraz okręgowego rzecznika odpowiedzialności zawodowej;
- 4) Krajowym Zjeździe, Naczelnej Radzie, Naczelny Sądzie i Naczelny Rzeczniku – należy przez to rozumieć odpowiednio: Krajowy Zjazd Pielęgniarek i Położnych, Naczelną Radę Pielęgniarek i Położnych, Naczelny Sąd Pielęgniarek i Położnych oraz Naczelnego Rzecznika Odpowiedzialności Zawodowej;
- 5) rzeczniku odpowiedzialności zawodowej – należy przez to rozumieć okręgowego rzecznika odpowiedzialności zawodowej i Naczelnego Rzecznika Odpowiedzialności Zawodowej;
- 6) sądzie pielęgniarek i położnych – należy przez to rozumieć okręgowy sąd pielęgniarek i położnych oraz Naczelny Sąd Pielęgniarek i Położnych;
- 7) zawodzie – należy przez to rozumieć zawód pielęgniarki lub położnej;
- 8) państwie członkowskim Unii Europejskiej – należy przez to rozumieć również państwo członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronę umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym oraz Konfederację Szwajcarską;
- 9) obywatelach państw członkowskich Unii Europejskiej – należy przez to rozumieć obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej, państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, Konfederacji Szwajcarskiej, a także:
 - a) członków ich rodzin w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz. U. z 2025 r. poz. 1164),
 - b) obywateli państw trzecich posiadających zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2025 r. poz. 1079),

- c) cudzoziemców posiadających zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 127, art. 137a lub art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
 - d) cudzoziemców, którym w Rzeczypospolitej Polskiej nadano status uchodźcy lub udzielono ochrony uzupełniającej;
- 10) podmiocie leczniczym – należy przez to rozumieć podmiot leczniczy, o którym mowa w art. 4 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 450, 620, 637 i 1211).

Rozdział 2

Zadania i zasady działania samorządu

Art. 4. 1. Zadaniami samorządu są w szczególności:

- 1) sprawowanie pieczy nad należytym wykonywaniem zawodów;
- 2) ustalanie i upowszechnianie zasad etyki zawodowej oraz sprawowanie nadzoru nad ich przestrzeganiem;
- 3) ustalanie standardów zawodowych i standardów kwalifikacji zawodowych obowiązujących na poszczególnych stanowiskach pracy;
- 4) współdziałanie w ustalaniu kierunków rozwoju pielęgniarstwa i położnictwa;
- 5) integrowanie środowiska pielęgniarek i położnych;
- 6) obrona godności zawodowej;
- 7) reprezentowanie i ochrona zawodów;
- 8) zajmowanie stanowiska w sprawach stanu zdrowia społeczeństwa, polityki zdrowotnej państwa oraz organizacji ochrony zdrowia;
- 9) edukacja zdrowotna i promocja zdrowia.

2. Samorząd wykonuje swoje zadania w szczególności przez:

- 1) stwierdzanie i przyznawanie prawa wykonywania zawodu;
- 2) prowadzenie rejestrów na podstawie ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej oraz ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 814, z późn. zm.¹⁾);

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 r. poz. 854 i 1897 oraz z 2025 r. poz. 129, 619, 637 i 1301.

- 2a) przechowywanie i udostępnianie dokumentacji medycznej w przypadku, o którym mowa w art. 30a ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz. U. z 2024 r. poz. 581);
- 3) opiniowanie i przedstawianie wniosków w sprawie warunków wykonywania zawodów;
- 4) opiniowanie warunków pracy i płacy pielęgniarek i położnych;
- 5) opiniowanie i wnioskowanie w sprawach kształcenia zawodowego;
- 6) prowadzenie kształcenia podyplomowego pielęgniarek i położnych;
- 7) przewodniczenie i uczestnictwo jego przedstawicieli w komisjach konkursowych na kierownicze stanowiska pielęgniarskie lub położnicze oraz na inne stanowiska kierownicze w podmiotach leczniczych, o ile odrębne przepisy przewidują taki obowiązek;
- 8) opiniowanie projektów aktów normatywnych w zakresie dotyczącym ochrony zdrowia i zasad organizacji opieki zdrowotnej;
- 9) opiniowanie programów kształcenia zawodowego;
- 10) orzekanie w zakresie odpowiedzialności zawodowej;
- 11) prowadzenie działalności edukacyjnej, naukowej lub badawczej;
- 12) udzielanie informacji na temat uznawania kwalifikacji zawodowych, uregulowań prawnych dotyczących ochrony zdrowia, ubezpieczeń społecznych oraz zasad etyki zawodowej w zakresie niezbędnym do wykonywania zawodu;
- 13) współpracę z towarzystwami naukowymi, szkołami wyższymi i jednostkami badawczo-rozwojowymi w kraju i za granicą;
- 14) współpracę z organami administracji publicznej, samorządami i organizacjami pielęgniarek i położnych za granicą oraz samorządem innych zawodów medycznych w kraju;
- 15) organizowanie i prowadzenie instytucji samopomocowych i innych form pomocy materialnej dla pielęgniarek i położnych;
- 16) zarządzanie majątkiem własnym;
- 17) prowadzenie działalności wydawniczej;
- 18) uznawanie kwalifikacji pielęgniarek i położnych będących obywatelami państw członkowskich Unii Europejskiej, zamierzających wykonywać zawód pielęgniarki lub położnej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 19) wykonywanie innych zadań określonych w odrębnych przepisach.

3. W celu wykonywania zadania, o którym mowa w ust. 2 pkt 12, Naczelna Izba może tworzyć w porozumieniu

z ministrem właściwym do spraw zdrowia ośrodki informacyjno-edukacyjne.

4. Uprawnienia samorządu wymienione w ust. 2 pkt 3 nie naruszają uprawnień związków zawodowych wynikających z odrębnych przepisów.

Art. 5. 1. Członkami samorządu są pielęgniarki i położne, które mają stwierdzone lub przyznane prawo wykonywania zawodu i są wpisane do rejestru prowadzonego przez właściwą ze względu na miejsce wykonywania zawodu okręgową radę.

2. Pielęgniarka i położna stają się członkami samorządu z dniem wpisania do rejestru, o którym mowa w ust. 1.

3. Pielęgniarka i położna przestają być członkami samorządu z dniem wykreślenia z rejestru, o którym mowa w ust. 1.

4. W razie zgłoszenia zamiaru wykonywania zawodu na obszarze działania dwóch lub więcej okręgowych izb pielęgniarka i położna są obowiązane dokonać wyboru okręgowej izby, której będą członkami.

5. W przypadku zamiaru rozpoczęcia wykonywania zawodu na obszarze innej okręgowej izby, a także w przypadku, o którym mowa w ust. 4, jeżeli w wyniku tego miałyby dojść do zmiany dotychczasowej okręgowej izby, pielęgniarka i położna składają wniosek o wykreślenie ich z rejestru dotychczasowej okręgowej izby wraz z informacją o dokonany wyborze okręgowej izby, której chcą zostać członkami.

6. Po otrzymaniu uchwały o wykreśleniu z rejestru z dotychczasowej okręgowej izby pielęgniarka i położna składają wniosek o wpis do rejestru wybranej przez siebie okręgowej izby.

7. W przypadku wykonywania zawodu wyłącznie poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej pielęgniarka i położna składają wniosek o wykreślenie z rejestru wraz z informacją o miejscu wykonywania zawodu.

Art. 6. 1. Organami Naczelnej Izby są:

- 1) Krajowy Zjazd;
- 2) Naczelna Rada;
- 3) Naczelna Komisja Rewizyjna;
- 4) Naczelny Sąd;

5) Naczelny Rzecznik.

2. Siedzibą Naczelnej Izby i jej organów jest miasto stołeczne Warszawa.

Art. 7. 1. Organami okręgowej izby są:

- 1) okręgowy zjazd;
- 2) okręgowa rada;
- 3) okręgowa komisja rewizyjna;
- 4) okręgowy sąd;
- 5) okręgowy rzecznik.

2. Okręgową izbę tworzą pielęgniarki i położne wpisane do rejestru pielęgniarek i położnych prowadzonego przez okręgową radę.

3. Obszar działania poszczególnych okręgowych izb, ich liczbę i siedziby ustala Naczelna Rada na wniosek właściwych okręgowych zjazdów.

Art. 8. 1. Kadencja organów izby trwa 4 lata. Organy te działają do czasu pierwszego posiedzenia nowo wybranych organów.

2. Wyboru zastępcy rzecznika odpowiedzialności zawodowej dokonuje się na okres kadencji rzecznika odpowiedzialności zawodowej. Zastępca rzecznika odpowiedzialności zawodowej pełni funkcję do czasu wyboru nowego zastępcy rzecznika odpowiedzialności zawodowej.

3. Funkcję:

- 1) przewodniczącego okręgowej rady, wiceprzewodniczącego okręgowej rady, skarbnika okręgowej rady, przewodniczącego komisji rewizyjnej, przewodniczącego sądu pielęgniarek i położnych, okręgowego rzecznika oraz sekretarza okręgowej rady,
- 2) Prezesa Naczelnej Rady, Wiceprezesa Naczelnej Rady, Skarbnika Naczelnej Rady, Przewodniczącego Naczelnej Komisji Rewizyjnej, Przewodniczącego Nacelnego Sądu, Nacelnego Rzecznika oraz Sekretarza Naczelnej Rady

– można nieprzerwanie pełnić nie dłużej niż przez 2 następujące po sobie kadencje; pełnienie danej funkcji dłużej niż przez 24 miesiące w danej kadencji przyjmuje się za pełnienie jej przez pełną kadencję.

4. Jeżeli kadencja organów izby, o której mowa w ust. 1, upływa w okresie ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, o których mowa w ustawie z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób

zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2024 r. poz. 924 i 1897), lub do 30 dni po odwołaniu danego stanu, podlega ona przedłużeniu do czasu wyboru organów izby na nową kadencję, jednak nie dłużej niż do 60 dni od dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii. Zdanie drugie ust. 1 stosuje się.

Art. 9. 1. W sprawach wynikających z przepisów prawa organy kolegialne izb podejmują uchwały. Po podjęciu uchwały organy izby są obowiązane do niezwłocznego sporządzenia jej tekstu na piśmie.

2. Uchwały, o których mowa w ust. 1, są podejmowane zwykłą większością głosów, w obecności co najmniej połowy członków danego organu.

3. Uchwałę okręgowej rady lub uchwałę Naczelnej Rady podpisuje przewodniczący lub wiceprzewodniczący oraz członek rady i odpowiednio Prezes Naczelnej Rady lub Wiceprezes oraz członek prezydium.

4. W sprawach wynikających z przepisów prawa organy samorządu mają prawo do używania wizerunku orła, określonego na podstawie przepisów o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych.

Art. 10. 1. Organy kolegialne izb podejmujące daną uchwałę są obowiązane przekazywać ministrowi właściwemu do spraw zdrowia, w terminie 21 dni od dnia ich podjęcia, uchwały dotyczące:

- 1) regulaminu wyborów do organów izb;
- 2) regulaminów organów izb;
- 3) wyborów osób na funkcje w organach izb;
- 4) reprezentowania izb przez osoby pełniące funkcje w ich organach.

2. Minister właściwy do spraw zdrowia może zaskarżyć do Sądu Najwyższego pod zarzutem niezgodności z prawem uchwałę organu izby w terminie 3 miesięcy od dnia jej otrzymania. Do rozpoznania skargi stosuje się przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 1568 i 1841 oraz z 2025 r. poz. 620, 1172, 1302 i 1518) o postępowaniu nieprocesowym.

3. Sąd Najwyższy utrzymuje zaskarżoną uchwałę w mocy lub ją uchyla i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania właściwemu organowi samorządu, ustalając wytyczne co do sposobu jej załatwienia.

4. Minister właściwy do spraw zdrowia w celu realizacji uprawnienia, o którym mowa w ust. 2, lub w przypadku nienadestania uchwały, o której mowa w ust. 1, ma

prawo zwrócić się do organu izby z żądaniem przekazania podjętej przez ten organ uchwały. Organ izby przekazuje uchwałę w terminie 14 dni od dnia otrzymania żądania.

5. Minister właściwy do spraw zdrowia może zwrócić się do Krajowego Zjazdu lub do Naczelnej Rady o podjęcie uchwały w sprawie należącej do właściwości samorządu.

6. Wniosek, o którym mowa w ust. 5, powinien rozpatrzyć najbliższy Krajowy Zjazd, a Naczelna Rada – na najbliższym posiedzeniu, jednak nie później niż w terminie 3 miesięcy od dnia jego wpływu.

7. Przepisów ust. 1–6 nie stosuje się do uchwał:

- 1) podejmowanych w postępowaniu w zakresie odpowiedzialności zawodowej pielęgniarek i położnych;
- 2) do których na podstawie odrębnych przepisów stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 572 oraz z 2025 r. poz. 769), odnoszące się do decyzji administracyjnych.

Rozdział 3

Prawa i obowiązki członków samorządu

Art. 11. 1. Członkowie samorządu mają prawo:

- 1) wybierać i być wybierani do organów izb, z zastrzeżeniem art. 12 oraz art. 13 ust. 2–4;
- 2) korzystać z pomocy izb w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz ochrony właściwych warunków wykonywania zawodu;
- 3) korzystać z ochrony i pomocy prawnej izb;
- 4) korzystać z innych świadczeń izb i działalności samopomocowej.

2. Członkowie samorządu są obowiązani:

- 1) postępować zgodnie z zasadami etyki zawodowej oraz zasadami wykonywania zawodu określonymi w ustawie z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej;
- 2) sumiennie wykonywać obowiązki zawodowe;
- 3) przestrzegać uchwał organów izb;
- 4) regularnie opłacać składkę członkowską;
- 5) aktualizować dane w rejestrze pielęgniarek i rejestrze położnych.

Art. 12. 1. Czynne prawo wyborcze przysługuje wszystkim członkom izby, z wyjątkiem członków:

- 1) wobec których orzeczono zakaz pełnienia funkcji z wyboru w organach samorządu na podstawie art. 60 ust. 1 pkt 5 lub zawieszonych w prawie wykonywania zawodu na podstawie art. 60 ust. 1 pkt 7 lub
- 2) wobec których sąd orzekł prawomocnie środek karny pozbawienia praw publicznych lub środek karny polegający na zakazie wykonywania zawodu albo sąd lub prokurator wydał postanowienie o zastosowaniu środka zapobiegawczego w postaci zawieszenia wykonywania zawodu.

2. Bierne prawo wyborcze przysługuje wszystkim członkom izby, z wyjątkiem członków:

- 1) zawieszonych w prawie wykonywania zawodu na podstawie art. 27 ust. 4 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarstwa i położnej lub
- 2) wobec których sąd orzekł prawomocnie środek karny pozbawienia praw publicznych lub środek karny polegający na zakazie wykonywania zawodu albo sąd lub prokurator wydał postanowienie o zastosowaniu środka zapobiegawczego w postaci zawieszenia wykonywania zawodu, lub
- 3) skazanych prawomocnym wyrokiem sądu za popełnione umyślnie przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego, lub
- 4) ukaranych jedną z kar wymienionych w art. 60 ust. 1 pkt 2–8
– do czasu upływu terminu zatarcia kary lub upływu terminu, na który został orzeczony środek zabezpieczający.

3. Bierne prawo wyborcze nie przysługuje członkom izb, którzy za okres co najmniej jednego roku w okresie ostatnich pięciu lat przed wyborami nie wykonali obowiązku opłacenia składki członkowskiej, do dnia opłacenia tej składki.

Art. 13. 1. Wybory do organów izby odbywają się w głosowaniu tajnym przy nieograniczonej liczbie kandydatów.

2. W wyborach przeprowadzanych w trakcie okręgowego zjazdu i Krajowego Zjazdu uczestniczą wyłącznie delegaci na dany zjazd.

3. Do pełnienia funkcji rzecznika odpowiedzialności zawodowej, jego zastępcy oraz członków sądów pielęgniarstwa i położnych mogą kandydować pielęgniarki i położne wykonujące zawód nieprzerwanie co najmniej od 10 lat.

4. Członkowie sądu pielęgniarek i położnych, okręgowej komisji rewizyjnej, Naczelnej Komisji Rewizyjnej, rzecznik odpowiedzialności zawodowej i jego zastępcy nie mogą być członkami innego organu samorządu, z wyjątkiem okręgowego zjazdu i Krajowego Zjazdu.

5. W razie wygaśnięcia mandatu okręgowego rzecznika odpowiedzialności zawodowej przed upływem kadencji lub niemożności sprawowania funkcji do czasu wyboru nowego rzecznika funkcję tę pełni jeden z zastępców wyznaczony przez Naczelnego Rzecznika.

6. W razie wygaśnięcia mandatu Naczelnego Rzecznika przed upływem kadencji lub niemożności sprawowania funkcji do czasu wyboru nowego rzecznika funkcję tę pełni jeden z zastępców wyznaczony przez Naczelny Sąd.

7. Funkcji zastępcy rzecznika odpowiedzialności zawodowej nie można pełnić w przypadkach, o których mowa w art. 14 ust. 1 pkt 1–4 i 6–8.

8. Zastępca rzecznika odpowiedzialności zawodowej zostaje zawieszony w pełnieniu swojej funkcji w razie wszczęcia przeciwko niemu postępowania w sprawie umyślnego popełnienia przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego lub postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej.

Art. 14. 1. Mandat w organie izby przed upływem kadencji wygasa wskutek:

- 1) wykreślenia z rejestru pielęgniarek i położnych prowadzonego przez okręgową radę;
- 2) odwołania przez organ, który dokonał wyboru;
- 3) ukarania jedną z kar wymienionych w art. 60 ust. 1 pkt 2–8;
- 4) zawieszenia w prawie wykonywania zawodu na podstawie art. 27 ust. 4 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej;
- 5) odwołania składu organu;
- 6) prawomocnego orzeczenia przez sąd środka karnego pozbawienia praw publicznych lub środka karnego polegającego na zakazie wykonywania zawodu pielęgniarki lub położnej albo prawomocnego orzeczenia przez sąd środka zabezpieczającego polegającego na zawieszeniu w wykonywaniu zawodu;
- 7) skazania prawomocnym wyrokiem sądu za popełnione umyślnie przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego;
- 8) niewykonania obowiązku opłacenia składki członkowskiej za okres jednego roku;

- 9) zrzeczenia się mandatu;
- 10) śmierci.

2. Mandat w organie izby ulega zawieszeniu w razie wszczęcia przeciwko osobie go sprawującej postępowania w sprawie umyślnego popełnienia przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego. Mandat członków sądów pielęgniarek i położnych oraz rzecznika odpowiedzialności zawodowej ulega zawieszeniu również w przypadku wszczęcia przeciwko osobie go sprawującej postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej.

3. Wykreślenie z prowadzonego przez okręgową izbę rejestru pielęgniarek i położnych z powodu przeniesienia się na obszar działania innej izby powoduje utratę mandatu wyłącznie w organie okręgowej izby, której pielęgniarka lub położna była członkiem.

Art. 15. 1. Członkowie organów izby pełnią swoje obowiązki nieodpłatnie.

2. Krajowy Zjazd ustala wykaz funkcji w organach izby, których pełnienie może być wynagradzane.

3. Naczelna Rada ustala zasady wynagradzania osób pełniących obowiązki na stanowiskach określonych w ust. 2.

4. Wysokość wynagrodzenia dla członków organów Naczelnej Izby ustala Naczelna Rada, a dla członków organów okręgowej izby – okręgowa rada.

Art. 16. 1. Na wniosek okręgowej rady albo jej przewodniczącego lub Naczelnej Rady albo jej Prezesa pracodawca jest obowiązany zwolnić od pracy pracownika będącego członkiem organu izby lub wykonującego czynności na rzecz izby, bez prawa do wynagrodzenia.

2. Naczelna Rada określa zasady i tryb kompensacji wynagrodzenia przez organy samorządu na czas zwolnień od pracy, o których mowa w ust. 1, oraz tryb zwrotu kosztów podróży i innych uzasadnionych wydatków poniesionych przez członka w związku z wykonywaniem czynności na rzecz izby, biorąc pod uwagę przepisy wydane na podstawie art. 77⁵ § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2025 r. poz. 277, 807 i 1423).

Art. 17. 1. Pracodawca nie może, bez zgody właściwej rady, wypowiedzieć lub rozwiązać umowy o pracę ani wypowiedzieć warunków pracy lub płacy pielęgniarce lub położnej:

- 1) będącej członkiem organu izby, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2–5 i art. 7 ust. 1 pkt 2–5,
- 2) pełniącej funkcję zastępcy rzecznika odpowiedzialności zawodowej
– w czasie jej pełnienia oraz w okresie jednego roku po ustaniu kadencji.

2. Pracodawca może wypowiedzieć warunki pracy lub płacy bez zgody właściwej rady, jeżeli zachodzą przesłanki określone w art. 43 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy.

Rozdział 4

Organy Naczelnej Izby

Art. 18. Najwyższym organem Naczelnej Izby jest Krajowy Zjazd.

Art. 19. 1. W Krajowym Zjeździe biorą udział delegaci wybrani przez okręgowe zjazdy oraz, z głosem doradczym, niebędące delegatami osoby pełniące funkcje w ustępujących organach Naczelnej Izby wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 2–5.

2. Liczbę delegatów z poszczególnych okręgowych izb określa Naczelna Rada.

3. Krajowy Zjazd zwołuje Naczelna Rada co 4 lata.

4. Nadzwyczajny Krajowy Zjazd zwołuje Naczelna Rada:

- 1) z własnej inicjatywy;
- 2) na wniosek Naczelnej Komisji Rewizyjnej;
- 3) na wniosek co najmniej 1/3 okręgowych rad.

5. Nadzwyczajny Krajowy Zjazd zwołuje się w terminie 3 miesięcy od dnia wpłynięcia wniosku.

Art. 20. Krajowy Zjazd, w drodze uchwały, w szczególności:

- 1) określa zasady etyki zawodowej;
- 2) zajmuje stanowisko w sprawie kierunków rozwoju pielęgniarstwa i położnictwa;
- 3) przyjmuje program działania samorządu;
- 4) określa regulaminy organów Naczelnej Izby i ramowe regulaminy organów okręgowych izb;
- 5) ustala regulamin wyborów do organów izb oraz tryb odwoływania ich członków;
- 6) ustala liczbę członków organów Naczelnej Izby i liczbę zastępców Naczelnego Rzecznika;

- 7) wybiera Prezesa i pozostałych członków Naczelnej Rady, Przewodniczącego i pozostałych członków Naczelnej Komisji Rewizyjnej i Naczelnego Sądu oraz Naczelnego Rzecznika i jego zastępców;
- 8) uchwała zasady gospodarki finansowej Naczelnej Izby;
- 9) uchwała szczegółowy sposób przeprowadzania wizytacji, w tym sposób wyboru osób wykonujących czynności wizytacyjne;
- 10) rozpatruje i zatwierdza sprawozdania organów Naczelnej Izby;
- 11) określa wysokość i częstotliwość wpłat składki członkowskiej oraz zasady jej podziału;
- 12) udziela absolutorium Naczelnej Radzie.

Art. 21. 1. W skład Naczelnej Rady wchodzi:

- 1) Prezes Naczelnej Rady;
- 2) członkowie wybrani przez Krajowy Zjazd;
- 3) przewodniczący okręgowych rad.

2. Naczelna Rada wybiera spośród swoich członków Prezydium.

3. Prezydium Naczelnej Rady stanowią Prezes i wybrani przez Naczelną Radę Wiceprezesi, Sekretarz, Skarbnik i członkowie.

4. Prezydium działa w imieniu Naczelnej Rady w sprawach określonych jej uchwałą, z wyjątkiem uchwalenia budżetu organów Naczelnej Izby.

Art. 22. 1. Naczelna Rada kieruje działalnością samorządu w okresie między Krajowymi Zjazdami, w szczególności:

- 1) wykonuje uchwały Krajowego Zjazdu;
- 2) analizuje i opiniuje kierunki rozwoju ochrony zdrowia;
- 3) przygotowuje wnioski dotyczące zasad etyki zawodowej;
- 4) ustala standardy zawodowe i standardy kwalifikacji zawodowych obowiązujące na poszczególnych stanowiskach pracy;
- 5) określa zasady wykonywania obowiązku dotyczącego aktualizowania wiedzy i umiejętności zawodowych przez pielęgniarki i położne;
- 6) reprezentuje samorząd, w tym w ustalaniu warunków umów związanych z przekazywaniem przez ministra właściwego do spraw zdrowia środków finansowych na realizację zadań określonych w art. 91 ust. 1;
- 7) rozpatruje odwołania od uchwał okręgowych rad;

- 8) uchwała budżet organów Naczelnej Izby;
- 9) podejmuje uchwały w innych sprawach należących do samorządu, niezastrzeżonych dla innych organów;
- 10) ustala wzory pieczęci organów samorządu;
- 11) prowadzi Centralny Rejestr Pielęgniarek i Położnych;
- 12) opiniuje projekty aktów normatywnych dotyczących ochrony zdrowia i zasad organizacji opieki zdrowotnej oraz zawodów medycznych.

2. Naczelna Rada może powoływać stałe lub doraźne komisje lub zespoły robocze.

3. Naczelna Rada może zwrócić się do okręgowej rady o podjęcie uchwały w określonej sprawie należącej do zakresu jej działania. Uchwała okręgowej rady powinna być podjęta w terminie 3 miesięcy od dnia doręczenia uchwały Naczelnej Rady.

4. Naczelna Rada uchyla uchwałę okręgowej rady sprzeczną z prawem, regulaminem wydanym na podstawie ustawy lub uchwałą wyższego organu.

Art. 23. W posiedzeniach Naczelnej Rady i jej prezydium mają prawo uczestniczyć, z głosem doradczym, Przewodniczący Naczelnej Komisji Rewizyjnej, Przewodniczący Naczelnego Sądu oraz Naczelny Rzecznik.

Art. 24. Naczelna Komisja Rewizyjna:

- 1) kontroluje działalność finansową i gospodarczą Naczelnej Rady;
- 2) przedstawia Krajowemu Zjazdowi sprawozdanie wraz z wnioskiem w sprawie absolutorium dla Naczelnej Rady;
- 3) przedstawia Naczelnej Radzie corocznie informacje o wynikach przeprowadzonych kontroli;
- 4) sprawuje nadzór nad działalnością okręgowych komisji rewizyjnych.

Art. 25. Naczelny Sąd:

- 1) rozpoznaje sprawy z zakresu odpowiedzialności zawodowej;
- 2) rozpatruje zażalenia w przypadkach przewidzianych w ustawie;
- 3) dokonuje wyboru zastępców Przewodniczącego Naczelnego Sądu spośród członków tego Sądu;
- 4) składa Naczelnej Radzie okresowe informacje o stanie spraw z zakresu odpowiedzialności zawodowej;

- 5) składa Krajowemu Zjazdowi sprawozdanie kadencyjne;
- 6) rozpoznaje odwołania od orzeczeń okręgowych sądów;
- 7) orzeka o wznowieniu postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej;
- 8) przeprowadza szkolenia dla składów okręgowych sądów.

Art. 26. 1. Naczelny Rzecznik:

- 1) prowadzi postępowanie w sprawach odpowiedzialności zawodowej;
- 2) sprawuje nadzór nad działalnością okręgowych rzeczników;
- 3) sprawuje funkcję oskarżyciela przed sądem pielęgniarów i położnych;
- 4) rozpatruje zażalenia w przypadkach przewidzianych w ustawie;
- 5) rozpatruje skargi na przewlekłość postępowania okręgowych rzeczników;
- 6) składa Krajowemu Zjazdowi sprawozdanie ze swojej działalności;
- 7) szkoli okręgowych rzeczników i ich zastępców w zakresie odpowiedzialności zawodowej;
- 8) prowadzi działalność prewencyjną w zakresie wykroczeń zawodowych i postępowania sprzecznego z zasadami etyki zawodowej.

2. Z tytułu sprawowanego nadzoru oraz w ramach rozpatrywania skarg na przewlekłość postępowania Naczelny Rzecznik może:

- 1) zaznajamiać się z materiałami zbieranymi w toku postępowania oraz z zamierzeniami prowadzącego postępowanie okręgowego rzecznika;
- 2) wskazywać kierunki postępowania;
- 3) składać okręgowemu zjazdowi sprawozdanie z działalności właściwego okręgowego rzecznika.

Rozdział 5

Organy okręgowej izby

Art. 27. Najwyższym organem okręgowej izby jest okręgowy zjazd.

Art. 28. 1. W okręgowym zjeździe uczestniczą delegaci wybrani w rejonach obejmujących swoim zasięgiem część obszaru działania izby.

2. Zasady podziału izby na rejony oraz liczbę delegatów biorących udział w okręgowym zjeździe ustala okręgowa rada na podstawie prowadzonych rejestrów.

3. W okręgowym zjeździe mogą uczestniczyć, z głosem doradczym, niebędące delegatami osoby pełniące funkcje w ustępujących organach okręgowej izby wymienionych w art. 7 ust. 1 pkt 2–5.

Art. 29. 1. Okręgowy zjazd odbywa się raz w roku i jest zwoływany przez okręgową radę.

2. Nadzwyczajny okręgowy zjazd zwołuje okręgowa rada:

- 1) z własnej inicjatywy;
- 2) na wniosek Naczelnej Rady;
- 3) na wniosek okręgowej komisji rewizyjnej;
- 4) na wniosek co najmniej 1/5 członków okręgowej izby.

3. Nadzwyczajny okręgowy zjazd zwołuje się w terminie miesiąca od dnia wpłynięcia wniosku.

Art. 30. Okręgowy zjazd, w drodze uchwały, w szczególności:

- 1) ustala zasady gospodarki finansowej izby oraz uchwała roczny budżet;
- 2) rozpatruje i zatwierdza roczne i kadencyjne sprawozdania z działalności okręgowej rady, okręgowej komisji rewizyjnej, okręgowego sądu i okręgowego rzecznika;
- 3) ustala liczbę członków oraz szczegółową organizację, zasady i tryb działania organów izby;
- 4) wybiera przewodniczącego i pozostałych członków okręgowej rady, okręgowej komisji rewizyjnej i okręgowego sądu oraz okręgowego rzecznika i jego zastępców;
- 5) wybiera delegatów na Krajowy Zjazd;
- 6) odwołuje członków organów izby przed upływem kadencji;
- 7) udziela absolutorium ustępującej okręgowej radzie;
- 8) podejmuje uchwały w sprawach istotnych dla zawodów pielęgniarstwa i położnej oraz w innych sprawach objętych zakresem działania okręgowej izby.

Art. 31. Okręgowa rada kieruje działalnością okręgowej izby i wykonuje zadania samorządu na obszarze działania izby, w szczególności:

- 1) wykonuje uchwały okręgowego zjazdu;
- 2) stwierdza oraz przyznaje prawo wykonywania zawodu;
- 3) prowadzi rejestr pielęgniarek i rejestr położnych;

- 4) powołuje komisje i zespoły problemowe i kieruje ich pracą;
- 5) prowadzi bieżące sprawy izby i wykonuje zadania zlecone przez Naczelną Radę;
- 6) składa roczne i kadencyjne sprawozdania z działalności oraz z wykonania budżetu przed okręgowym zjazdem;
- 7) współpracuje z terenowymi organami administracji rządowej oraz z jednostkami samorządu terytorialnego.

Art. 31a. W okresie ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, o których mowa w ustawie z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, okręgowa rada, po podjęciu uchwały o braku możliwości przeprowadzenia okręgowego zjazdu w związku z ogłoszeniem takiego stanu, realizuje zadania, o których mowa w art. 30 pkt 1, w danym roku.

Art. 32. 1. W skład prezydium okręgowej rady wchodzi przewodniczący okręgowej rady wybrany przez okręgowy zjazd oraz wybrani przez okręgową radę spośród jej członków wiceprzewodniczący, sekretarz, skarbnik i członkowie.

2. Prezydium działa w imieniu okręgowej rady w sprawach określonych jej uchwałą, z wyjątkiem spraw określonych w art. 31 pkt 6.

3. W posiedzeniach okręgowej rady i jej prezydium mają prawo uczestniczyć, z głosem doradczym, przewodniczący okręgowej komisji rewizyjnej, przewodniczący okręgowego sądu oraz okręgowy rzecznik.

Art. 33. Okręgowa komisja rewizyjna:

- 1) kontroluje działalność finansową i gospodarczą okręgowej rady;
- 2) składa sprawozdania okręgowemu zjazdowi i Naczelnej Komisji Rewizyjnej;
- 3) występuje z wnioskiem w sprawie udzielenia absolutorium okręgowej radzie.

Art. 34. Okręgowy sąd:

- 1) rozpatruje sprawy z zakresu odpowiedzialności zawodowej wniesione przez okręgowego rzecznika;
- 2) dokonuje wyboru zastępców przewodniczącego okręgowego sądu spośród członków tego sądu;
- 3) składa okręgowej radzie okresowe informacje o stanie prowadzonych spraw;
- 4) składa okręgowemu zjazdowi roczne i kadencyjne sprawozdania.

Art. 35. 1. Okręgowy rzecznik:

- 1) prowadzi postępowanie wyjaśniające w sprawach z zakresu odpowiedzialności zawodowej;
- 2) sprawuje funkcję oskarżyciela przed sądami pielęgniarek i położnych;
- 3) składa okręgowemu zjazdowi roczne i kadencyjne sprawozdania z działalności;
- 4) organizuje dla członków samorządu szkolenia z zakresu odpowiedzialności zawodowej.

2. Zastępca okręgowego rzecznika odpowiedzialności zawodowej działa w imieniu i na rzecz okręgowego rzecznika odpowiedzialności zawodowej.

Rozdział 6

Odpowiedzialność zawodowa

Art. 36. 1. Członkowie samorządu podlegają odpowiedzialności zawodowej za naruszenie zasad etyki zawodowej lub przepisów dotyczących wykonywania zawodu, zwane dalej „przewinieniem zawodowym”.

2. Odpowiedzialności zawodowej, o której mowa w ust. 1, podlegają także obywatele państw członkowskich Unii Europejskiej wykonujący czasowo i okazjonalnie zawód pielęgniarki lub położnej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 37. Postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej o ten sam czyn toczy się niezależnie od postępowania karnego w sprawie o przestępstwo, postępowania w sprawie o wykroczenie lub postępowania dyscyplinarnego wszczętego w jednostce organizacyjnej, w której przepisy szczególne przewidują takie postępowanie. Może jednak być ono zawieszone do czasu ukończenia postępowania karnego w sprawie o przestępstwo lub postępowania w sprawie o wykroczenie.

Art. 38. 1. Postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej obejmuje:

- 1) czynności sprawdzające;
- 2) postępowanie wyjaśniające;
- 3) postępowanie przed sądem pielęgniarek i położnych;
- 4) postępowanie wykonawcze.

2. Celem czynności sprawdzających jest zbadanie okoliczności koniecznych do ustalenia, czy istnieją podstawy do wszczęcia postępowania wyjaśniającego. W trakcie czynności sprawdzających nie przeprowadza się dowodu z opinii biegłego ani

czynności wymagających spisania protokołu, z wyjątkiem przesłuchania w charakterze świadka osoby składającej skargę na pielęgniarkę lub położną.

3. Celem postępowania wyjaśniającego jest ustalenie, czy został popełniony czyn mogący stanowić przewinienie zawodowe, wyjaśnienie okoliczności sprawy, a w przypadku stwierdzenia znamion przewinienia zawodowego – ustalenie osoby obwinionej oraz zebranie, zabezpieczenie i w niezbędnym zakresie utrwalenie dowodów dla sądu pielęgniarek i położnych.

4. Celem postępowania przed sądem pielęgniarek i położnych jest pociągnięcie do odpowiedzialności sprawcy przewinienia zawodowego oraz ujawnienie okoliczności sprzyjających popełnianiu przewinień zawodowych, a także zapobieganie im oraz umacnianie poszanowania prawa i zasad współżycia społecznego.

5. Celem postępowania wykonawczego jest wykonanie orzeczeń zapadłych w toku postępowania przed sądem pielęgniarek i położnych.

Art. 39. 1. Stronami postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej pielęgniarek i położnych są pokrzywdzony oraz osoba obwiniona.

2. W postępowaniu przed sądem pielęgniarek i położnych stroną jest również rzecznik odpowiedzialności zawodowej albo jego zastępca.

3. W postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej zastępca rzecznika odpowiedzialności zawodowej wykonuje prawa i obowiązki rzecznika odpowiedzialności zawodowej.

Art. 40. 1. Pokrzywdzonym jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, której dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone przez przewinienie zawodowe.

2. Pokrzywdzony może ustanowić nie więcej niż dwóch pełnomocników spośród pielęgniarek i położnych, adwokatów lub radców prawnych.

3. W razie śmierci pokrzywdzonego jego prawa w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej, w tym prawo dostępu do informacji medycznej oraz dokumentacji medycznej, może wykonywać małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.

Art. 41. 1. Za osobę obwinioną uważa się pielęgniarkę lub położną, wobec której w toku postępowania wyjaśniającego rzecznik odpowiedzialności zawodowej wydał postanowienie o przedstawieniu zarzutu lub przeciwko której skierował do sądu pielęgniarek i położnych wnioski o ukaranie.

2. Osoba obwiniona może ustanowić nie więcej niż dwóch obrońców spośród pielęgniarek i położnych, adwokatów lub radców prawnych.

3. W czasie postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej, na uzasadniony wniosek osoby obwinionej, właściwy sąd pielęgniarek i położnych ustanawia jej obrońcę z urzędu spośród pielęgniarek i położnych, adwokatów lub radców prawnych.

4. W przypadku gdy zachodzi uzasadniona wątpliwość co do poczytalności osoby obwinionej i nie ma ona obrońcy z wyboru, właściwy sąd pielęgniarek i położnych ustanawia jej obrońcę z urzędu spośród pielęgniarek i położnych. W postępowaniu wyjaśniającym okręgowy sąd ustanawia obrońcę na wniosek rzecznika odpowiedzialności zawodowej.

5. Jeżeli organ prowadzący postępowanie uzna za niezbędne ustanowienie obrońcy ze względu na okoliczności utrudniające obronę, właściwy sąd pielęgniarek i położnych ustanawia dla osoby obwinionej obrońcę z urzędu spośród pielęgniarek i położnych, adwokatów lub radców prawnych.

Art. 42. 1. Organ prowadzący postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej przeprowadza dowody na wnioski stron lub z urzędu.

2. Jeżeli stwierdzenie okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy wymaga wiadomości specjalnych, zasięga się opinii biegłego lub specjalisty.

3. W celu wydania opinii o stanie zdrowia psychicznego osoby obwinionej powołuje się dwóch biegłych lekarzy psychiatrów.

4. Nie stanowi naruszenia tajemnicy zawodowej składanie przez pielęgniarkę i położną zeznań lub wyjaśnień w trakcie postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej.

Art. 43. 1. Jeżeli w postępowaniu w sprawie odpowiedzialności zawodowej świadek, biegły lub specjalista bez usprawiedliwienia nie stawiał się na wezwanie rzecznika odpowiedzialności zawodowej lub na rozprawę przed sądem pielęgniarek

i położnych albo bezpodstawnie odmawia zeznań, rzecznik odpowiedzialności zawodowej lub sąd pielęgniarek i położnych może zwrócić się do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby wezwanej o:

- 1) nałożenie kary za nieusprawiedliwione niestawiennictwo albo za odmowę zeznań;
- 2) przymusowe sprowadzenie świadka, biegłego lub specjalisty.

2. Świadek, biegły lub specjalista nie podlega karze, o której mowa w ust. 1 pkt 1, jeżeli nie był uprzedzony o skutkach niestawiennictwa albo odmowy złożenia zeznań.

3. Świadek, biegły lub specjalista zamieszkały poza obszarem działania organu prowadzącego postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej może być, na wniosek tego organu, przesłuchiwany przez właściwy dla miejsca zamieszkania sąd pielęgniarek i położnych.

4. Jeżeli świadek, biegły lub specjalista nie może stawić się z powodu przeszkody zbyt trudnej do usunięcia, sąd pielęgniarek i położnych zleca jego przesłuchanie członkowi wyznaczonemu ze swego składu. Strony mają prawo brać udział w tej czynności.

Art. 44. 1. Nie można pociągnąć do odpowiedzialności zawodowej obwinionego, dopóki popełnienie przewinienia zawodowego nie zostało udowodnione i stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu pielęgniarek i położnych.

2. Wszelkie wątpliwości, których w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej nie da się usunąć, należy tłumaczyć na korzyść osoby obwinionej.

3. Organy prowadzące postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej pielęgniarek i położnych kształtują swoje przekonanie na podstawie wszystkich przeprowadzonych dowodów, ocenianych swobodnie, z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego.

Art. 45. 1. Postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej nie wszczyna się, jeżeli:

- 1) czynu nie popełniono albo brak jest danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie jego popełnienia;

- 2) czyn nie stanowi przewinienia zawodowego albo przepisy ustawy stanowią, że sprawca nie popełnia przewinienia zawodowego;
- 3) osoba obwiniona zmarła;
- 4) nastąpiło ustanie karalności;
- 5) postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej co do tego samego czynu tej samej osoby zostało prawomocnie zakończone albo wcześniej wszczęte toczy się;
- 6) szkodliwość społeczna czynu jest znikoma.

2. Postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej umarza się, jeżeli wystąpią przesłanki wymienione w ust. 1.

3. W razie śmierci osoby obwinionej przed ukończeniem rozpoczętego postępowania przed sądem pielęgniarek i położnych toczy się ono nadal, jeżeli w terminie 2 miesięcy od dnia jej zgonu zażąda tego jej małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek lub osoba pozostająca we wspólnym pożyciu. W takim przypadku sąd pielęgniarek i położnych może wydać tylko orzeczenie uniewinniające albo w braku przesłanek dla wydania tego rodzaju orzeczenia – umorzyć postępowanie.

Art. 46. 1. Nie można wszcząć postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej, jeżeli od chwili popełnienia czynu upłynęły 3 lata.

2. Bieg przedawnienia przerywa każda czynność rzecznika odpowiedzialności zawodowej.

3. Karalność przewinienia zawodowego ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynęło 5 lat.

4. Jeżeli czyn, o którym mowa w ust. 1, stanowi jednocześnie przestępstwo, ustanie karalności przewinienia zawodowego następuje nie wcześniej niż ustanie karalności przestępstwa.

Art. 47. 1. W sprawach odpowiedzialności zawodowej osób pełniących funkcję w organach izb wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 2–4 i w art. 7 ust. 1 pkt 4 i 5 oraz zastępców okręgowego rzecznika postępowanie prowadzi Naczelny Rzecznik.

2. W sprawach odpowiedzialności zawodowej Naczelnego Rzecznika i jego zastępców postępowanie prowadzi okręgowy rzecznik wyznaczony przez Naczelnego

Sąd. W przedmiocie wyznaczenia okręgowego rzecznika orzeka Naczelny Sąd w składzie trzyosobowym.

3. W sprawach odpowiedzialności zawodowej członków organów izb wymienionych w art. 7 ust. 1 pkt 2 i 3 postępowanie prowadzi okręgowy rzecznik wyznaczony przez Naczelnego Rzecznika.

4. Naczelny Rzecznik z urzędu, na wniosek pokrzywdzonego albo osoby obwinionej, może ze względu na dobro sprawy przekazać prowadzenie postępowania okręgowemu rzecznikowi innej okręgowej izby.

Art. 48. 1. Rzecznik odpowiedzialności zawodowej niezwłocznie po otrzymaniu informacji wskazującej na możliwość popełnienia przewinienia zawodowego jest obowiązany wydać postanowienie o wszczęciu bądź o odmowie wszczęcia postępowania wyjaśniającego. Postanowienie doręcza się stronom.

2. Jeżeli zachodzi potrzeba, można zażądać uzupełnienia w określonym terminie danych zawartych w informacji lub dokonać sprawdzenia faktów w tym zakresie. W tym wypadku postanowienie o wszczęciu albo o odmowie wszczęcia postępowania należy wydać najpóźniej w terminie miesiąca od dnia otrzymania informacji, o której mowa w ust. 1.

3. Pokrzywdzonemu przysługuje zażalenie na postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania wyjaśniającego.

4. Stronom przysługuje zażalenie na postanowienie o umorzeniu postępowania wyjaśniającego.

5. Uprawnionym do złożenia zażalenia przysługuje prawo przejrzenia akt.

6. Zażalenie wnosi się za pośrednictwem okręgowego rzecznika do Naczelnego Rzecznika w terminie 14 dni od dnia otrzymania odpisu postanowienia. Jeżeli Naczelny Rzecznik nie przychylił się do zażalenia, kieruje je do okręgowego sądu.

7. Jeżeli postanowienie, o którym mowa w ust. 1, wydał Naczelny Rzecznik, zażalenie wnosi się do Naczelnego Sądu za pośrednictwem Naczelnego Rzecznika w terminie 14 dni od dnia otrzymania odpisu postanowienia.

8. Naczelny Sąd rozpoznaje zażalenie oraz orzeka w składzie trzyosobowym.

9. Uchylając postanowienie o umorzeniu postępowania wyjaśniającego albo o odmowie jego wszczęcia, organ uchylający postanowienie wskazuje powody uchylecia, a w miarę potrzeby – także okoliczności, które należy wyjaśnić, lub

czynności, które należy przeprowadzić. Wskazania te są wiążące dla rzecznika odpowiedzialności zawodowej.

Art. 49. W toku postępowania wyjaśniającego rzecznik odpowiedzialności zawodowej powinien dążyć do szczegółowego wyjaśnienia sprawy. W tym celu może przesłuchiwać pokrzywdzonego i inne osoby w charakterze świadków, powoływać i przesłuchiwać biegłych lub specjalistów, jak również przeprowadzać inne dowody. W przypadkach niecierpiących zwłoki, w szczególności wtedy, gdy mogłoby to spowodować zatarcie śladów lub dowodów przewinienia zawodowego, rzecznik odpowiedzialności zawodowej może przesłuchać pielęgniarkę lub położną w charakterze osoby obwinionej, przed wydaniem postanowienia o przedstawieniu zarzutów, jeżeli zachodzą warunki do sporządzenia takiego postanowienia.

Art. 50. Jeżeli zebrany w postępowaniu wyjaśniającym materiał dowodowy wskazuje na fakt popełnienia przewinienia zawodowego, rzecznik odpowiedzialności zawodowej wydaje postanowienie o przedstawieniu pielęgniarce lub położnej zarzutów.

Art. 51. 1. Jeżeli postępowanie wyjaśniające nie dostarczyło podstaw do sporządzenia wniosku o ukaranie, rzecznik odpowiedzialności zawodowej wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania bez konieczności uprzedniego zaznajomienia osoby obwinionej z materiałami postępowania wyjaśniającego i bez postanowienia o zamknięciu postępowania.

2. W postanowieniu o umorzeniu postępowania wskazuje się przyczyny umorzenia.

3. Jeżeli umorzenie następuje po wydaniu postanowienia o przedstawieniu zarzutów, postanowienie o umorzeniu zawiera także imię i nazwisko osoby obwinionej oraz określenie zarzucanego jej czynu.

Art. 52. 1. Jeżeli istnieją podstawy do sporządzenia wniosku o ukaranie, rzecznik odpowiedzialności zawodowej zawiadamia osobę obwinioną i jej obrońców o terminie końcowego zaznajomienia z materiałami postępowania wyjaśniającego wraz z pouczeniem o możliwości uprzedniego przejrzania akt.

2. W terminie 14 dni od dnia zaznajomienia osoby obwinionej z materiałami postępowania wyjaśniającego może ona składać wnioski o uzupełnienie postępowania.

3. Termin zaznajomienia osoby obwinionej z materiałami postępowania wyjaśniającego powinien być tak wyznaczony, aby od doręczenia zawiadomienia o nim osobie obwinionej i jej obrońcom upłynęło co najmniej 14 dni.

4. Nieusprawiedliwione niestawiennictwo osoby obwinionej lub jej obrońcy nie wstrzymuje dalszego postępowania.

5. Jeżeli nie zachodzi potrzeba uzupełnienia postępowania wyjaśniającego, rzecznik odpowiedzialności zawodowej wydaje postanowienie o jego zamknięciu.

6. Rzecznik odpowiedzialności zawodowej, w terminie 14 dni od dnia wydania postanowienia o zamknięciu postępowania wyjaśniającego, składa do sądu pielęgniarek i położnych wnioski o ukaranie.

Art. 53. 1. Postępowanie wyjaśniające prowadzone przez okręgowego rzecznika powinno być zakończone w terminie 6 miesięcy od dnia uzyskania informacji, o której mowa w art. 48 ust. 1.

2. W uzasadnionym przypadku Naczelny Rzecznik może przedłużyć okres postępowania wyjaśniającego na dalszy czas określony, nie dłuższy niż 6 miesięcy.

3. W przypadku niezakończenia postępowania wyjaśniającego w terminie 12 miesięcy akta sprawy przekazuje się Naczelnemu Sądowi, który może przedłużyć postępowanie wyjaśniające na dalszy czas określony. W przedmiocie przedłużenia postępowania Naczelny Sąd orzeka w składzie trzyosobowym.

Art. 54. 1. W przypadku gdy zebrane w postępowaniu wyjaśniającym lub przeprowadzone przed sądem pielęgniarek i położnych dowody wskazują z dużym prawdopodobieństwem, że osoba obwiniona popełniła przewinienie zawodowe, a rodzaj tego przewinienia wskazuje, że wykonywanie przez osobę obwinioną zawodu zagraża bezpieczeństwu pacjentów lub grozi popełnieniem kolejnego przewinienia zawodowego, sąd pielęgniarek i położnych może wydać postanowienie o tymczasowym zawieszeniu prawa wykonywania zawodu przez osobę obwinioną na okres nieprzekraczający 12 miesięcy.

2. Postanowienie o tymczasowym zawieszeniu prawa wykonywania zawodu sąd pielęgniarek i położnych może wydać z urzędu lub na wniosek rzecznika odpowiedzialności zawodowej. Jest ono natychmiast wykonalne.

3. Sąd pielęgniarek i położnych, który wydał postanowienie o tymczasowym zawieszeniu prawa wykonywania zawodu, niezwłocznie przekazuje je przewodniczącemu właściwej okręgowej rady.

4. Jeżeli do upływu okresu tymczasowego zawieszenia prawa wykonywania zawodu w sprawie zawieszanej pielęgniarki lub położnej nie zapadnie prawomocne orzeczenie sądu pielęgniarek i położnych, sąd ten z urzędu bada zasadność dalszego tymczasowego zawieszenia prawa wykonywania zawodu.

5. Na postanowienie, o którym mowa w ust. 1, osobie obwinionej przysługuje zażalenie w terminie 14 dni od dnia jego doręczenia. Zażalenie wnosi się do Naczelnego Sądu za pośrednictwem okręgowego sądu, który wydał postanowienie. Zażalenie nie wstrzymuje natychmiastowej wykonalności postanowienia.

6. W przedmiocie zażalenia na postanowienie o tymczasowym zawieszeniu prawa wykonywania zawodu Naczelny Sąd orzeka w składzie trzyosobowym.

Art. 55. 1. Sprawy w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej rozpoznają okręgowe sądy i Naczelny Sąd.

2. Właściwy do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji jest okręgowy sąd izby, której osoba obwiniona jest członkiem w chwili wszczęcia postępowania. W przypadku obywatela państwa członkowskiego Unii Europejskiej wykonującego czasowo i okazjonalnie zawód pielęgniarki lub położnej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej właściwy do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji jest okręgowy sąd izby, na której obszarze miało miejsce przewinienie zawodowe.

3. Naczelny Sąd z urzędu lub na wniosek strony może ze względu na dobro sprawy przekazać prowadzenie postępowania okręgowemu sądowi innej okręgowej izby. W przedmiocie przekazania Naczelny Sąd orzeka w składzie trzyosobowym.

4. Sprawy przeciwko osobom pełniącym funkcję w organach, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2–5 i w art. 7 ust. 1 pkt 2–5, oraz przeciwko zastępcom okręgowego rzecznika i zastępcom Naczelnego Rzecznika rozpoznaje Naczelny Sąd.

Art. 56. 1. Postępowanie przed sądem pielęgniarek i położnych odbywa się na rozprawie jawnej.

2. Sąd pielęgniarek i położnych może wyłączyć jawność rozprawy, jeżeli jawność mogłaby:

1) naruszyć tajemnicę zawodową;

- 2) wywołać zakłócenie spokoju lub porządku publicznego;
- 3) obrażać dobre obyczaje;
- 4) ujawnić okoliczności, które ze względu na ważny interes państwa powinny być zachowane w tajemnicy;
- 5) naruszyć ważny interes prywatny.

3. Sąd pielęgniarek i położnych wyłącza jawność rozprawy także na wniosek pokrzywdzonego.

Art. 57. 1. Okręgowy sąd orzeka w składzie trzyosobowym.

2. Naczelny Sąd orzeka w składzie pięcioosobowym, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej.

3. W składzie orzekającym sądu pielęgniarek i położnych może uczestniczyć, bez prawa głosu, jeden z członków sądu, wyznaczony w charakterze sędziego rezerwowego.

Art. 58. Członkowie sądów pielęgniarek i położnych w zakresie orzekania podlegają przepisom powszechnie obowiązującego prawa.

Art. 59. 1. Sąd pielęgniarek i położnych umarza postępowanie w przypadku:

- 1) stwierdzenia po rozpoczęciu przewodu sądowego okoliczności wymienionych w art. 45 ust. 1 pkt 3–6;
- 2) gdy osoba obwiniona w chwili popełnienia czynu była niepoczytalna.

2. W razie ujawnienia okoliczności wymienionych w art. 45 ust. 1 pkt 1 i 2 sąd pielęgniarek i położnych wydaje orzeczenie uniewinniające osobę obwinioną.

Art. 60. 1. Sąd pielęgniarek i położnych może orzec następujące kary:

- 1) upomnienie;
- 2) naganę;
- 3) karę pieniężną;
- 4) zakaz pełnienia funkcji kierowniczych w podmiotach leczniczych na okres od 1 roku do 5 lat;
- 5) zakaz pełnienia funkcji z wyboru w organach samorządu na okres od 1 roku do 5 lat;
- 6) ograniczenie zakresu czynności w wykonywaniu zawodu na okres od 6 miesięcy do 2 lat;
- 7) zawieszenie prawa wykonywania zawodu na okres od 1 roku do 5 lat;

8) pozbawienie prawa wykonywania zawodu.

2. Sąd pielęgniarek i położnych, orzekając karę przewidzianą w ust. 1 pkt 6 albo 7, może dodatkowo orzec karę wymienioną w ust. 1 pkt 4.

Art. 61. 1. W przypadku orzeczenia kar przewidzianych w art. 60 ust. 1 pkt 4–8 sąd pielęgniarek i położnych może zarządzić opublikowanie orzeczenia w biuletynie właściwej okręgowej izby.

2. W przypadku obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej wykonujących czasowo i okazjonalnie zawód pielęgniarki lub położnej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej sąd pielęgniarek i położnych orzeka kary, o których mowa w art. 60 ust. 1 pkt 1–3.

Art. 62. 1. Karę pieniężną orzeka się w wysokości od 1000 zł do 10 000 zł na cel społeczny związany z ochroną zdrowia.

2. Karę pieniężną orzeka się samoistnie lub obok kar wymienionych w art. 60 ust. 1 pkt 4–7.

Art. 63. Orzekając karę ograniczenia zakresu czynności w wykonywaniu zawodu, sąd pielęgniarek i położnych określa szczegółowo czynności, których pielęgniarka lub położna nie mogą wykonywać.

Art. 64. 1. Zawieszenie prawa wykonywania zawodu orzeka się w miesiącach i latach.

2. Bieg kary rozpoczyna się z dniem uprawomocnienia się orzeczenia.

3. Na poczet kary zawieszenia prawa wykonywania zawodu zalicza się okres tymczasowego zawieszenia prawa wykonywania zawodu.

4. Kara pozbawienia prawa wykonywania zawodu pociąga za sobą skreślenie z rejestru, o którym mowa w art. 5.

5. Pielęgniarka lub położna, wobec której została orzeczona kara pozbawienia wykonywania zawodu może ubiegać się ponownie o uzyskanie tego prawa po upływie 10 lat od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, w którym wymierzona została kara pozbawienia prawa wykonywania zawodu pielęgniarki lub położnej.

Art. 65. 1. Ogłoszenie orzeczenia sądu pielęgniarek i położnych jest jawne.

2. Po ogłoszeniu orzeczenia przewodniczący składu orzekającego przytacza ustnie jego główne motywy.

3. Przewodniczący składu orzekającego może wyłączyć jawność ogłoszenia głównych motywów orzeczenia w razie zaistnienia przesłanek określonych w art. 56 ust. 2.

Art. 66. 1. Orzeczenie sądu pielęgniarek i położnych zawiera:

- 1) oznaczenie sądu pielęgniarek i położnych, który je wydał, oraz sędziów, rzecznika odpowiedzialności zawodowej i protokolanta;
- 2) datę oraz miejsce rozpoznania sprawy i wydania orzeczenia;
- 3) imię, nazwisko oraz numer prawa wykonywania zawodu osoby obwinionej;
- 4) opis i kwalifikację prawną zarzucanego czynu;
- 5) rozstrzygnięcie w przedmiocie postępowania;
- 6) postanowienie o kosztach postępowania;
- 7) rozstrzygnięcie co do kary, a w razie potrzeby – co do zaliczenia na jej poczet tymczasowego zawieszenia w prawie wykonywania zawodu, w przypadku orzeczenia skazującego.

2. Uzasadnienie orzeczenia zawiera:

- 1) wskazanie, jakie fakty sąd pielęgniarek i położnych uznał za udowodnione lub nieudowodnione, na jakich w tej mierze oparł się dowodach i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych;
- 2) wskazanie podstawy prawnej orzeczenia;
- 3) przytoczenie okoliczności, które sąd pielęgniarek i położnych miał na względzie przy wymiarze kary.

3. Orzeczenie sądu pielęgniarek i położnych wraz z pisemnym uzasadnieniem oraz pouczeniem o terminie i sposobie wniesienia odwołania sąd pielęgniarek i położnych doręcza stronom w terminie 30 dni od dnia jego ogłoszenia, z zastrzeżeniem art. 72 ust. 2.

Art. 67. 1. W razie ukarania osoby obwinionej ponosi ona koszty postępowania, chyba że sąd pielęgniarek i położnych postanowi inaczej.

2. W razie uniewinnienia osoby obwinionej lub umorzenia postępowania koszty postępowania ponosi okręgowa izba.

3. Osobie obwinionej przysługuje zażalenie na rozstrzygnięcie o kosztach postępowania w terminie 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia.

4. Zażalenie wnosi się do sądu, który wydał orzeczenie.

Art. 68. 1. Od orzeczenia okręgowego sądu stronom przysługuje odwołanie do Naczelnego Sądu w terminie 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia.

2. Odwołanie, o którym mowa w ust. 1, wnosi się za pośrednictwem okręgowego sądu, który wydał zaskarżone orzeczenie.

3. Cofnięcie odwołania przez składającą je stronę przed rozpoczęciem rozprawy odwoławczej wiąże Naczelny Sąd, który pozostawia odwołanie bez rozpoznania, o ile nie zachodzą przesłanki z art. 439 § 1 pkt 1, 2 i 5–10 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 46, 304, 1178 i 1420).

Art. 69. 1. Odwołanie co do winy uważa się za zwrócone przeciwko całości orzeczenia.

2. Odwołanie co do kary uważa się za zwrócone przeciwko całości rozstrzygnięcia o karze.

Art. 70. Naczelny Sąd utrzymuje w mocy, uchyla albo zmienia orzeczenie okręgowego sądu.

Art. 71. Jeżeli sąd pielęgniarów i położnych uzna, że przyczyną popełnienia przewinienia zawodowego był stan zdrowia osoby obwinionej, występuje do właściwej okręgowej rady z wnioskiem o przeprowadzenie postępowania przewidzianego w art. 27 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej.

Art. 72. 1. Orzeczenia Naczelnego Sądu kończące postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej są prawomocne z chwilą ogłoszenia.

2. Orzeczenie Naczelnego Sądu doręcza się stronom wraz z pisemnym uzasadnieniem w terminie 2 miesięcy od dnia jego ogłoszenia.

Art. 73. 1. Od prawomocnego orzeczenia Naczelnego Sądu, wydanego w drugiej instancji, kończącego postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej, stronom, ministrowi właściwemu do spraw zdrowia i Prezesowi Naczelnej Rady przysługuje kasacja do Sądu Najwyższego w terminie 2 miesięcy od dnia doręczenia orzeczenia. Strony, minister właściwy do spraw zdrowia i Prezes Naczelnej Rady wnoszą kasację do Sądu Najwyższego za pośrednictwem Naczelnego Sądu.

2. (uchylony)

3. (uchylony)

4. Kasacja może być wniesiona z powodu uchybień wymienionych w art. 439 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego lub innego rażącego naruszenia prawa. Kasacja może być wniesiona również z powodu niewspółmierności kary.

5. Kasację w stosunku do tej samej osoby obwinionej i od tego samego orzeczenia każdy uprawniony może wnieść tylko raz.

6. Niedopuszczalne jest uwzględnienie kasacji na niekorzyść osoby obwinionej wniesionej po upływie 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia.

7. W kasacji należy podać, na czym polega zarzucane uchybienie.

8. Kasacja powinna być sporządzona i podpisana przez obrońcę będącego adwokatem albo radcą prawnym albo pełnomocnika będącego adwokatem albo radcą prawnym.

Art. 74. Postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej zakończone prawomocnym orzeczeniem sądu pielęgniarek i położnych wznawia się, jeżeli:

- 1) w związku z postępowaniem dopuszczono się przestępstwa, a istnieje uzasadniona podstawa do przyjęcia, że mogło to mieć wpływ na treść orzeczenia;
- 2) po wydaniu orzeczenia ujawnią się nowe fakty lub dowody nieznane przedtem temu sądowi, wskazujące na to, że:
 - a) osoba obwiniona nie popełniła czynu albo jej czyn nie stanowił przewinienia zawodowego lub nie podlegał karze,
 - b) sąd ten umorzył postępowanie, błędnie przyjmując popełnienie przez osobę obwinioną zarzucanego jej czynu.

Art. 75. Postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej zakończone prawomocnym orzeczeniem sądu pielęgniarek i położnych można wznowić w przypadku uchylecia lub istotnej zmiany treści prawomocnego orzeczenia, z powodu którego zostało ono umorzone w trybie art. 59 ust. 1.

Art. 76. Czyn, o którym mowa w art. 74 pkt 1, musi być ustalony prawomocnym wyrokiem skazującym, chyba że orzeczenie takie nie może zapaść z przyczyn wymienionych w art. 17 § 1 pkt 3–11 lub w art. 22 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego.

Art. 77. 1. Wznowienie postępowania może nastąpić na wniosek strony lub z urzędu.

2. Wniosek o wznowienie postępowania na korzyść osoby obwinionej może złożyć w razie jej śmierci osoba, o której mowa w art. 45 ust. 3.

3. Postępowanie wznawia się z urzędu tylko w razie ujawnienia jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego.

4. Wznowienie nie może nastąpić z przyczyn wymienionych w ust. 3, jeżeli były one przedmiotem rozpoznania w trybie kasacji.

5. Niedopuszczalne jest wznowienie postępowania z urzędu na niekorzyść osoby obwinionej po upływie 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia.

Art. 78. 1. W kwestii wznowienia postępowania zakończonego prawomocnym orzeczeniem okręgowego sądu lub Naczelnego Sądu orzeka w innym składzie sąd pielęgniarek i położnych, który wydał orzeczenie kończące prawomocnie postępowanie.

2. W kwestii wznowienia postępowania sąd pielęgniarek i położnych orzeka na posiedzeniu bez udziału stron, chyba że przewodniczący sądu lub sąd postanowią inaczej.

Art. 79. Wniosek o wznowienie postępowania powinien być sporządzony i podpisany przez adwokata albo radcę prawnego. Do wniosku dołącza się odpowiednią liczbę jego odpisów dla stron postępowania.

Art. 80. 1. Na postanowienie oddalające wniosek o wznowienie postępowania lub pozostawiające go bez rozpoznania przysługuje zażalenie do Naczelnego Sądu w terminie 14 dni od dnia doręczenia postanowienia, z tym że zażalenie na postanowienie Naczelnego Sądu rozpoznaje ten sąd w innym składzie.

2. Orzekając o wznowieniu postępowania, okręgowy sąd uchyla zaskarżone orzeczenie i ponownie rozpatruje sprawę w innym składzie, a Naczelny Sąd uchyla zaskarżone orzeczenie i przekazuje sprawę właściwemu okręgowemu sądowi do ponownego rozpoznania. Od orzeczenia o wznowieniu postępowania środek odwoławczy nie przysługuje.

3. Uchylając zaskarżone orzeczenie, Naczelny Sąd może uniewinnić osobę obwinioną, jeżeli nowe fakty lub dowody wskazują na to, że orzeczenie to jest oczywiście niesłuszne, albo też postępowanie umorzyć.

Art. 81. 1. Pielęgniarce lub położnej, która w wyniku wznowienia postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej albo kasacji została uniewinniona, przysługuje roszczenie o odszkodowanie za poniesioną szkodę oraz zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, na skutek wykonania względem niej w całości albo w części kary, która została zmieniona albo uchylona w wyniku wznowienia postępowania albo kasacji.

2. Roszczenia, o których mowa w ust. 1, przysługują w stosunku do okręgowej izby, której osoba obwiniona była członkiem w momencie ukarania. W przypadku obywatela państwa członkowskiego Unii Europejskiej wykonującego czasowo i okazjonalnie zawód pielęgniarki lub położnej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej roszczenie przysługuje w stosunku do okręgowej izby, której sąd wydał orzeczenie, w sprawie która była przedmiotem wznowienia postępowania albo kasacji.

3. W sprawach roszczeń, o których mowa w ust. 1, orzeka sąd powszechny.

4. Roszczenia, o których mowa w ust. 1, ulegają przedawnieniu z upływem roku od dnia uprawomocnienia się orzeczenia wydanego w wyniku wznowienia postępowania albo kasacji.

Art. 82. Prawomocne orzeczenie wydane przez sąd pielęgniarek i położnych w pierwszej instancji sąd ten doręcza wraz z uzasadnieniem stronom, ministrowi właściwemu do spraw zdrowia, przewodniczącemu właściwej okręgowej rady i Prezesowi Naczelnej Rady.

Art. 83. 1. Prawomocne ukaranie karami wymienionymi w art. 60 ust. 1 pkt 7 i 8 stanowi podstawę do rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika albo umowy cywilnoprawnej, na podstawie której pielęgniarka lub położna wykonuje zawód.

2. Po otrzymaniu prawomocnego orzeczenia sądu pielęgniarek i położnych, o którym mowa w ust. 1, przewodniczący właściwej okręgowej rady zawiadamia ukaranego o wykreśleniu z rejestru podmiotów wykonujących działalność leczniczą, prowadzonego na podstawie ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej.

Art. 84. 1. Na wniosek osoby obwinionej prawomocne orzeczenie uniewinniające ją w sprawie z zakresu odpowiedzialności zawodowej podlega opublikowaniu w biuletynie okręgowej izby, której jest członkiem, na koszt tej izby.

2. W przypadku obywatela państwa członkowskiego Unii Europejskiej wykonującego czasowo i okazjonalnie zawód pielęgniarki lub położnej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej publikacja, o której mowa w ust. 1, przysługuje w biuletynie okręgowej izby, której sąd wydał orzeczenie, w sprawie która była przedmiotem wznowienia postępowania albo kasacji.

Art. 85. 1. Naczelna Rada prowadzi rejestr ukaranych pielęgniarek i położnych, w którym dokonuje się wpisu o ukaraniu. Rejestr jest jawny dla osób, które wykażą interes prawny.

2. Wpis o ukaraniu obejmuje następujące dane:

- 1) numer kolejny;
- 2) datę wpisu;
- 3) imiona i nazwisko;
- 4) datę i miejsce urodzenia;
- 5) imię ojca;
- 6) imię matki;
- 7) numer prawa wykonywania zawodu;
- 8) numer rejestru w okręgowej izbie;
- 9) oznaczenie orzeczenia;
- 10) datę orzeczenia;
- 11) nazwę orzekającego sądu;
- 12) rodzaj orzeczonej kary;
- 13) datę uprawomocnienia orzeczenia;
- 14) datę wykonania kary;
- 15) datę zatarcia ukarania;
- 16) adnotacje o orzeczeniach wydanych w trybie art. 54.

Art. 86. 1. Zatarcie ukarania następuje z urzędu:

- 1) po upływie roku od dnia uprawomocnienia się orzeczenia o ukaraniu karą wymienioną w art. 60 ust. 1 pkt 1,

- 2) po upływie 3 lat od dnia uprawomocnienia się orzeczenia o ukaraniu karą wymienioną w art. 60 ust. 1 pkt 2,
 - 3) po upływie 3 lat od dnia wykonania orzeczenia o ukaraniu karami wymienionymi w art. 60 ust. 1 pkt 3–6,
 - 4) po upływie 5 lat od dnia wykonania orzeczenia o ukaraniu karą wymienioną w art. 60 ust. 1 pkt 7,
 - 5) po upływie 15 lat od dnia uprawomocnienia się orzeczenia o ukaraniu karą wymienioną w art. 60 ust. 1 pkt 8
- jeżeli pielęgniarka lub położna nie zostaną w tym czasie ponownie ukarane lub nie zostaną wszczęte przeciwko nim postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej.

2. Zatarcie ukarania następuje przez usunięcie z rejestru ukaranych pielęgniarek i położnych wpisu o ukaraniu.

Art. 87. Minister właściwy do spraw zdrowia w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Naczelnej Rady określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób i tryb prowadzenia rejestru ukaranych pielęgniarek i położnych,
 - 2) sposób i tryb wykonania prawomocnych orzeczeń sądów pielęgniarek i położnych
- kierując się potrzebą respektowania praw uczestników postępowania oraz specyfiką i złożonością postępowań w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej.

Art. 88. W sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej stosuje się odpowiednio przepisy:

- 1) ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego; nie stosuje się przepisów o oskarżycielu prywatnym, powodzie cywilnym, przedstawicielu społecznym, o postępowaniu przygotowawczym oraz środkach przymusu, z wyjątkiem przepisów o karze pieniężnej;
- 2) rozdziałów I–III i art. 53 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2025 r. poz. 383).

Rozdział 7

Majątek i gospodarka finansowa

Art. 89. Samorząd może prowadzić działalność gospodarczą.

Art. 90. 1. Na majątek izby składają się środki finansowe oraz mienie ruchome i nieruchomości.

2. Majątek izby powstaje:

- 1) ze składek członkowskich;
- 2) z zapisów, darowizn, dotacji;
- 3) z wpływów z działalności gospodarczej;
- 4) z innych wpływów.

3. Majątkiem izby zarządza właściwa rada.

4. Podstawą gospodarki finansowej izby jest roczny budżet.

Art. 91. 1. Izby otrzymują z budżetu państwa środki finansowe na:

- 1) prowadzenie rejestrów pielęgniarek i położnych, w tym rejestrów pielęgniarek i położnych czasowo i okazjonalnie wykonujących zawód;
- 2) stwierdzanie oraz przyznawanie prawa wykonywania zawodu;
- 2a) prowadzenie postępowań związanych z zawieszaniem i pozbawianiem prawa wykonywania zawodu oraz ograniczaniem w wykonywaniu zawodu;
- 3) wydawanie prawa wykonywania zawodu;
- 4) wystawianie i wydawanie członkom samorządu zaświadczeń stwierdzających, że pielęgniarka lub położna posiada kwalifikacje zgodne z wymaganiami wynikającymi z przepisów prawa Unii Europejskiej oraz że posiadany dyplom, świadectwo lub inny dokument potwierdzający posiadanie formalnych kwalifikacji odpowiada dokumentom potwierdzającym formalne kwalifikacje pielęgniarki lub położnej wynikające z przepisów prawa Unii Europejskiej, oraz innych zaświadczeń wymaganych przez odpowiednie władze lub organizacje państw członkowskich Unii Europejskiej zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej;
- 4a) prowadzenie postępowań w przedmiocie niezdolności pielęgniarki lub położnej do wykonywania zawodu;
- 5) działalność prewencyjną w zakresie odpowiedzialności zawodowej;
- 6) prowadzenie rejestru ukaranych;
- 7) działalność informacyjną, o której mowa w art. 4 ust. 2 pkt 12;
- 8) koszty postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej zgodnie z art. 67 ust. 1 i 2;
- 9) działania, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 2a.

2. Minister właściwy do spraw zdrowia może, w ramach środków budżetu państwa, z części, której jest dysponentem, dofinansować koszty związane z prowadzeniem Centralnego Rejestru Pielęgniarek i Położnych.

3. Środki, o których mowa w ust. 1 i 2, minister właściwy do spraw zdrowia przekazuje w formie dotacji, na podstawie umów zawartych z odpowiednią okręgową radą lub Naczelną Radą, zawierających w szczególności:

- 1) określenie wysokości finansowania;
- 2) sposób dokonywania rozliczeń;
- 3) sposób i terminy przekazywania środków.

4. Minister właściwy do spraw zdrowia może przeprowadzić kontrolę realizacji zadań, o których mowa w ust. 1, w okresie trwania umowy i przez okres 5 lat po jej wygaśnięciu.

Art. 92. Nieopłacone w terminie składki członkowskie i koszty postępowania w sprawach odpowiedzialności zawodowej podlegają ściągnięciu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Rozdział 8

Przepisy zmieniające, przejściowe i końcowe

Art. 93. (pominięty)

Art. 94. 1. Naczelna Izba działająca przed dniem wejścia w życie ustawy staje się Naczelną Izbą w rozumieniu ustawy.

2. Organy Naczelnej Izby działające przed dniem wejścia w życie ustawy stają się organami Naczelnej Izby w rozumieniu ustawy. Kadencja tych organów liczy się od dnia ich wyboru na podstawie dotychczasowych przepisów.

3. Zastępcy Naczelnego Rzecznika działający przed dniem wejścia w życie ustawy stają się zastępcami Naczelnego Rzecznika w rozumieniu ustawy i pełnią funkcję do dnia wyboru zastępców Naczelnego Rzecznika na podstawie ustawy.

4. Uchwały podjęte przez organy Naczelnej Izby działające przed dniem wejścia w życie ustawy zachowują moc.

5. Sprawy prowadzone przez organy Naczelnej Izby wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie ustawy są prowadzone przez właściwy organ Naczelnej Izby w rozumieniu ustawy, w trybie i na zasadach określonych w ustawie.

Art. 95. 1. Okręgowe izby działające przed dniem wejścia w życie ustawy stają się okręgowymi izbami w rozumieniu ustawy.

2. Członkowie okręgowych izb działających przed dniem wejścia w życie ustawy stają się członkami okręgowych izb działających na podstawie ustawy.

3. Organy okręgowych izb działające przed dniem wejścia w życie ustawy stają się organami okręgowych izb w rozumieniu ustawy. Kadencja tych organów liczy się od dnia ich wyboru na podstawie dotychczasowych przepisów.

4. Zastępcy okręgowych rzeczników działający przed dniem wejścia w życie ustawy stają się zastępcami okręgowych rzeczników w rozumieniu ustawy i pełnią funkcję do dnia wyboru zastępców okręgowych rzeczników na podstawie ustawy.

5. Uchwały podjęte przez organy okręgowych izb działające przed dniem wejścia w życie ustawy zachowują moc.

6. Sprawy prowadzone przez organy okręgowych izb wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie ustawy są prowadzone przez właściwe organy okręgowych izb w rozumieniu ustawy, w trybie i na zasadach określonych w ustawie.

Art. 96. Kadencję członka organu izby, w trakcie której pełnił on funkcję w organach, o których mowa w art. 8 ust. 3, na podstawie przepisów dotychczasowych, wlicza się do liczby kadencji określonej w art. 8 ust. 3.

Art. 97. Przepisu art. 13 ust. 3 nie stosuje się do rzeczników odpowiedzialności zawodowej, zastępców rzeczników odpowiedzialności zawodowej i członków sądów pielęgniariek i położnych wybranych na podstawie dotychczasowych przepisów.

Art. 98. 1. Przepisy ustawy dotyczące odpowiedzialności zawodowej stosuje się do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy prawomocnym orzeczeniem w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej, o ile przepisy dotychczasowe nie są dla osoby obwinionej względniejsze.

2. Czynności w sprawach, o których mowa w ust. 1, dokonane na podstawie przepisów dotychczasowych są skuteczne.

Art. 99. Traci moc ustawa z dnia 19 kwietnia 1991 r. o samorządzie pielęgniariek i położnych (Dz. U. poz. 178, z późn. zm.²⁾).

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1996 r. poz. 110 i 410, z 1998 r. poz. 668, z 2000 r. poz. 1268, z 2002 r. poz. 559, 1271 i 2052, z 2004 r. poz. 885, z 2007 r. poz. 1237 i 1326 oraz z 2011 r. poz. 654, 657, 1016 i 1038.

Art. 100. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2012 r., z wyjątkiem art. 93³⁾, który wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia⁴⁾.

³⁾ Artykuł 93 zawiera zmiany do ustawy z dnia 19 kwietnia 1991 r. o samorządzie pielęgniarek i położnych.

⁴⁾ Ustawa została ogłoszona w dniu 23 sierpnia 2011 r.